

Etter flere år i hovedstaden flyttet forfatter Audun Mortensen tilbake til Askim.

Seks forklaringer på hvorfor jeg flyttet hjem

NÆRT: Mange lever i et avstandsforhold til hjemlassen sin i Distrikts-Norge. Avstandsforhold er ikke for alle, skriver Audun Mortensen. Han har flyttet hjem til Askim.

1. Notat

Behov for nærhet til det jeg kjenner best. Tingene jeg forstår meg selv ut fra. Stedet jeg er blitt vant til å se resten av verden fra. Erfaringer, minner og lokalhistorie gir mening og særpreg til omgivelsene, som for alt jeg vet, før eller seinere vil se ut som Jessheim.

Dynamikken mellom smått og stort, stygt og pent, stillstand og vekst, lokalitet og globalitet finnes også på de mest uodynamiske småstedene, som utenfra defineres av sine mangler. Steder som Askim «mangler» høyskole, stavkirke, festning, sjø, fjell, fjord og attraksjoner som oppfyller kriteriene til Unescos verdensarvliste. Askim er en stasjonsby på det norske Østlandet, men den slags er kanskje bare en attraksjon i Solstad-romaner.

Mange lever i et avstandsforhold til hjemmestaden sin i Distrikts-Norge. Avstandsforhold er ikke for alle. Et sted mellom «Der ingen skulle tru at nokon kunne bu» og Ring 3 ligger gjennomsnittsnordmannens formative øyeblikk vellagret.

2. Virkelighetslitteratur

Jeg nærmet meg midten av livet. I motbakken øst for nordenden av Nøklevann fornemmet jeg hvordan storbyens gleder ikke blusset like sterkt lenger. Heller ikke den hemmelige ambisjonen om å bli «Norges raskeste lyriker» blusset lenger. Espen Stuelands maratontid virket utenfor rekkevidde, med mindre jeg satte helsa og familielivet på spill. Dessuten forakttet jeg den romantiske myten om det ensomme, lidende diktergeniet, som all denne langløpingen min i Østmarka, i ensom majestet, som det heter, tross alt understøttet.

Flere barndomskompiser hadde sagt at de ville flytte på seg, bare ikke hjemover. Men de måtte få seile sin egen sjø. Det viktigste for meg var at guttungen fikk vokse opp nær besteforeldrene sine, i småbyen på landet som, tross alt, var trygg og varm, som en hjemmestrikket ullgenser.

Og hadde den pubertale hjemstedsforakten min noen gang vært berettiget? Nei. Jeg var et (pretensjøs) barn av min tid, og ikke minst mine (upretensjøs) foreldre, som så å si uflirtret tok opp i seg fantasien om at selvrealiseringen måtte finne sted blant storbyens kulisser, nær samfunnets kreative maktsentrum og Richard Floridas tre Ter for vekst: teknologi, talent og toleranse.

3. Lokalavisintervju

Med kjærlighet for Indre Østfold vender Askim-forfatteren Audun Mortensen (33) hjem etter 15 år på flyttefot.

– Det er hjemlengselen som bringer meg tilbake, forklarer askimingen lett.

Det var nærheten til familien og konas velsignelse som avgjorde.

– Kona har alltid vært positiv til å flytte hit. Hun likte Askim fra første besøk.

I sommermånedene har boligjakta stagnert litt. Ektepåret Durnak Mortensen er likevel jevnlig på visninger i Askim.

– Victoria (kona, red.anm.) har nylig fått lappen, så nå er vi mer fleksible. Vi var på visning her allerede i 2016, men da hadde ingen av oss førerkort. Det gjorde oss litt usikre, så da ble vi sittende på gjerdet.

I tenårene ledet Mortensen sitt eget program i Indre Østfold Lokalradio. Sirkelen sluttet når han nå er aktuell med podkasten «Hjemflytterpodden», som handler om stedstilhørighet og hjemflytting.

– Hva er fortellingen om Askim? Kanskje vi kan si at Askims «korte» 20. århundre startet med åpningen av Askim gummivarefabrikk i 1920 og sluttet med nedleggelsen i 1991.

NEDENOM OG HJEM

Hjemvendte forfattere skriver i Klassekampen i sommer.

FAKTA

Audun Mortensen:

- Norsk forfatter som er oppvokst i Askim, født 1985.
- Debuterte med den kritikerroste boka «Alle forteller meg hvor bra jeg er i tilfelle jeg blir det» i 2009.
- Har også gitt ut flere romaner som er omskrivninger av andre kjente litterære verker.
- Denne sommeren skriver flere norske forfattere i Klassekampen om sine erfaringer med å flytte tilbake til hjemstedet.
- Det er Birger Emanuelson, Peter Strassegger, Amalie Kasin Lerstang, Kjersti Rørgemoen, Agnes Ravatn og Audun Mortensen.
- Serien er et samarbeid med Kapittel-festivalen i Stavanger.

biologiske familie, og vi har fortsatt god kontakt. Men gjensynet med alt det koreanske, som jo bare var positivt, vekket ingen sterk «fedrelandsdrift» hos meg. Det ga meg heller en påminnelse om hvor i Norge jeg var mest forankret. Men når den dørta til opphavet, så å si, var åpnet på vidt gap, måtte også den delen av meg få mer plass.

Antologien «Third Culture Kids» viser mangfoldet av nordmenn som står i en spagat mellom flere kulturer og språk. Også utenlandsadopterte er dobbelt geografisk forankret og kan oppleve en dobbel tilhørighet. Uten å løfte en finger trosser vi tidens opprinnelsestenkning og autistisitetstendens. Vi kan vanskelig være fullt og helt det ene eller det andre. Konflikten mellom eget selvbilde og andres sorterende blikk kan virke belastende. I dag har utenlandsadopterte flere muligheter enn noen gang til å forstå og formidle sin egen adopsjons-erfaring. En slik bro mellom de berørte partene i en adopsjon bør ikke være til hinder for aktivistenes politiske innsats for fødemødrenes rettigheter og kampen mot global ulikhet og ulovlig adopsjon.

5. Instapoesi

*det er lett å være meg
i utkanten
med deg ved min side
mitt sentrum*

6. Kronikk

Forskjellene mellom folk i Oslo er store og systematiske. Den økende ulikheten i levekår og livssjanser er et politisk resultat og ansvar. Dette er den røde tråden i boken som «Den delte byen» av Heidi Marie Kriznik. «Det norske hjem» av Hannah Gitmark og Jørn Ljunggrens antologi «Oslo – ulikhetenes by».

«Vanlige folk har ikke lenger råd til å kjøpe bolig verken i Oslo sentrum eller i områdene rundt byen», skrev Klassekampen tidligere i år. Sykepleierindeksen viser hvor stor andel av boliger en gjennomsnittlig sykepleier har råd til. I dag har sykepleiere bare råd til 2,5 prosent av boligene i Oslo.

I dag kan én person eie en hel bygård, mens andre knapt har råd til å betale husleia si. Og i mellomtiden vokser formuene og de store hagers selvtilitt i de gyldne gettoene. Willoch gjorde boligmarkedet profittdrevet på 80-tallet, som gjør at stadig flere blir stående utenfor boligmarkedet. Bør ikke alle sikres en bolig som tilfredsstillende allmenne behov? Hvilke konsekvenser har det for samfunnslivet og demokratiet når makt og ressurser hopper seg opp i velstående parallellsamfunn?

Audun Mortensen
kultur@klassekampen.no

FOTO: TOM HENNING BRATLIE

«Askim er en stasjonsby på det norske Østlandet, men den slags er kanskje bare en attraksjon i Solstad-romaner»